

Lapos Tamás
közigazgatási főtanácsadó
NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

Továbbfejlesztett kommunikáció, együttműködés és kapacitásbővítés
a Natura 2000 erdők biodiverzitásának megőrzése érdekében

Jogszabály és támogatás – ostor és kenyér

ÉLŐ ERDŐ KONFERENCIA

2017. MÁRCIUS 21-22.
SOPRON, MAGYARORSZÁG

Készült a LIFEinFORESTS projekt keretében az Európai Unió LIFE+ Information and Communication programjának és a Földművelésügyi Minisztérium pénzügyi támogatásával.

Uniós környezetjogi szabályozás

Riói Földcsúcs – igény arra, hogy az erdőgazdálkodással kapcsolatban széles körű, a fenntarthatóság fogalmkörébe tartozó elvárásokat érvényesítsenek.

Globális szintén, ENSZ fórumokon a mai napig nem sikerült kötelező joghatással bíró egyezményt tető alá hozni az erdők védelmére, az erdőgazdálkodásra vonatkozóan.

Az erdőgazdálkodási ágazat az EU alapszerződésekben is „sikeresen” kivédte azt, hogy közös európai politika vonatkozzon rá.

Uniós környezetjog – kötelező és a környezetvédelmi szabályokat az erdőgazdálkodás területén is betartatják, sőt az erdő rendkívüli biodiverzitására figyelemmel ezeket egyre fokozottabban számon is kérik.

Natura 2000 területek kijelölése – hatások vizsgálata

A kijelölések határozták meg a különböző szintű korlátozások hatásterületét. Miért pont ott?

A kijelölt területeken milyen szempontok alapján, milyen korlátozásokat kell teljesíteni?

Hogyan lehet mérni, értékelni az erdőgazdálkodási tevékenység hatásainak Natura 2000 területekre és fajokra gyakorolt hatásait?

Hogyan lehet a környezetvédelmi célokat a gazdálkodási gyakorlatban elfogadtatni?

Natura 2000 területek kijelölése

Az EU Bíróság ítéletei alapján:

„A területkijelölések szempontjából tehát alapvető fontosságú a tudományos adatok megléte és azok megfelelő minősége.”

„olyan területeken, ahol a védett állatfaj állománya csökken, nem a kijelölés visszavonása a megoldás, hanem az aktív védelmi beavatkozás.”

„a konkrét területkijelölések és azokra alapozottan a szükséges intézkedések meghozatala a szubszidaritás elve alapján a tagországokra tartozik, csakúgy, mint a területkijelölésekkel kapcsolatos hatékony jogorvoslat biztosítása.”

Sajólad – környezetvédelem vs. szociális, gazdasági környezet

Natura 2000 területek kijelölése Magyarországon

Hazánk európai uniós csatlakozásának előfeltétele volt a Natura 2000 hálózat kijelölése is.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekről szóló 275/2004. (X. 8.) Kormányrendelet mellékletei tartalmazták a Bizottság számára elfogadásra javasolt területek jegyzékét.

Az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekkel érintett földrészekről szóló 14/2010. (V. 11.) KvVM rendelet – terület lehatárolás hazánkban.

Az Országgyűlés Fenntartható Fejlődés Bizottságának 2011. október 18-i ülése: „Az új tagországok közül elsőként zártuk le így a Natura 2000 kijelölési folyamatot, ... és az összes tagállam közül harmadikként tudtuk teljes mértékben akkreditáltatni a Natura 2000-et.”

Natura 2000 területek kijelölése Magyarországon

Uniós környezetjog – globális gondolkodás – nemzeti végrehajtás
– lokális konfliktusok

- a kijelölést végző szervek nem minden esetben rendelkeztek megfelelő minőségű, az irányelvben is megkövetelt tudományos igényű információval
- a nyilvánosság bevonását mellőzték, amely már eleve ellenérzést szült azokban, akiket a kijelölések, illetve az abból fakadó intézkedések korlátoztak valamely tevékenységükben
- 90 napos véleményezési határidő – intézkedés nem történt

Hazánkban nem született meg az a jogszabályi környezet, amely egyértelműen biztosítaná a Natura 2000 kijelölésekkel kapcsolatban az érintettek jogorvoslati lehetőségét.

Natura 2000 területek kijelölése Magyarországon

- A Bizottság részére leadott térképek , az uniós támogatások alapjául szolgáló Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerben (MePAR) és az ingatlan-nyilvántartásban való lehatárolás egységesítése.
- A háromféle területkijelölés térképi alapja jelentősen eltér egymástól - technikai problémák - rendszeres egyeztetések.
- Függetlenül attól, hogy az elfogadott Natura 2000 kijelölések nagyságrendileg nem fognak változni, a kijelölések helyi indokoltságának vizsgálatát egyedi esetekben biztosítani kell.
- A területkijelölések szempontjából alapvető fontosságú a tudományos adatok megléte és azok megfelelő minősége, így azokon a területeken, ahol a kijelölés tudományos megalapozottsága még hiányos, ezt mielőbb a megfelelő felmérések elvégzésével, adatgyűjtéssel pótolni kell.

Natura 2000 hatások vizsgálata

Az élőhely-irányelv 6. cikke a következőképpen rendelkezik:

„megfelelő vizsgálatot kell folytatni minden olyan terv vagy program hatásait illetően, amely nem kapcsolódik közvetlenül, illetve nem nélkülözhetetlen a természeti terület kezeléséhez, de akár önmagában, akár pedig más terv vagy program részeként valószínűleg jelentős hatással lesz arra.”

A Bíróság a **megfelelő vizsgálat** összetettségére vonatkozó álláspontjában kifejti, hogy annak **során több vizsgálati szakaszra kerülhet sor.**

A jelentős hatások valószínűségét **megbízható és megfelelő vizsgálatokon, felméréseken alapuló, legújabb tudományos ismereteket is tartalmazó adatok alapján lehet vizsgálni.**

Natura 2000 hatások vizsgálata

Az erdőterv rendelet készítése

A körzeti erdőterv készítése

Erdőtörvény 73. § (7) – (8) bekezdés: erdőgazdálkodás időbeli és térbeli korlátozása, holtfa, egyes fa, facsoport, fafajok védelme.

A nyilvánosság biztosítása a körzeti erdőtervezés során.

A körzeti erdőtervek Natura 2000 hatásvizsgálata a 11/2010 (II. 4.) FVM rendelet alapján.

A körzeti erdőtervek Natura 2000 hatásbecslése – jelentős hatás valószínűsítése esetén.

Rendelkezésre állnak azok a szakmai anyagok, útmutatók, eljárásrendek, amelyek alapján a körzeti erdőtervek Natura 2000 vizsgálata és hatásbecslése megfelelő színvonalon elvégezhető.

Natura 2000 hatások vizsgálata

Az erdők környezeti szolgáltatásainak hosszú távú biztosítása szempontjából kulcsfontosságú az **állami feladatként készülő körzeti erdőterv**.

A körzeti erdőtervek hatásvizsgálata/becslése során egyértelműen az **elővigyázatosság elvét** kell alkalmazni

A hatásbecslést csak megbízható, megfelelő vizsgálatokon, felméréseken alapuló, a **legújabb tudományos ismereteket** is tartalmazó adatokra alapozva lehet eredményesen elvégezni.

A hatásbecslést végző államigazgatási szervek munkájához **biztosítani kell a szükséges anyagi és humán erőforrást**, ellenkező esetben a körzeti erdőtervezés és azok Natura 2000 szempontú hatásbecslése nem lesz elvégezhető az élőhely-irányelv által elvárt színvonalon

Támogatás és kompenzáció

Hazánkban a Natura 2000 területek kijelölésekor a kormányzati természetvédelem nagyon sok esetben azt kommunikálta az érintett erdőgazdálkodók felé, hogy a korábban már engedélyezett erdőgazdálkodási tevékenységeket a későbbiekben is korlátozás nélkül lehet majd folytatni, ezért ez így terjedt el a köztudatban is.

Natura 2000 kötelezettségszegési eljárások – erdőtervek felülvizsgálata – általános elégedetlenség.

A Natura 2000 fenntartási tervek gyakorlatilag még nem léteztek.

A konfliktusok enyhülését a NATURA 2000 támogatások bevezetése jelentette.

Támogatás és kompenzáció

A Nemzeti Vidékstratégia

„a Natura 2000 területek hazánkban összesen közel 2 millió hektár kiterjedésű, amelyen belül ... az erdők több mint 800 ezer hektárral részesülnek.

Stratégiai irányok és teendők

A gazdálkodók természet-közeli földhasználatának és természetkímélő gazdálkodásának támogatása a **Natura 2000 területek**, ... és az **erdő-környezetvédelmi (EKV)** intézkedések keretében.

Az erdők környezeti szolgáltatásainak hosszú távú biztosítása szempontjából kulcsfontosságú marad tehát továbbra is az állami feladatként készülő **körzeti erdőterv.**”

Támogatás vagy fejlesztés politika?

Darányi Ignác - Új Magyarország Vidékfejlesztési Program (ÚMVP) 2007-2013

Az ÚMVP mintegy 1200 Mrd Ft összes forrásának 10 %-a lett az erdők támogatására tervezve.

Az erdészeti támogatások forrásainak 70 %-a új erdő telepítésére, míg 30 %-a a meglévő erdők fejlesztésére lett beállítva, a felhasználás azonban másként alakult.

Vidékfejlesztési Program 2014-2020

A korábbihoz hasonló mértékű, mintegy 120 Mrd Ft forrás lett az erdők támogatására tervezve – amelynek 70 %-a a meglévő erdők fejlesztését hivatott szolgálni.

A támogatási arány tehát a meglévő erdők védelme, alkalmazkodó képességük növelése érdekében változott.

Támogatás és kompenzáció

Natura 2000 erdőterületeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó
kompenzációs támogatás

Erdőtervi kötelező előírások miatt kieső jövedelem megtérítése, nem önként vállalt tevékenység támogatása.

41/2012. (IV.27.) VM rendelet – 47 millió euró – ÚMVP program módosítás 2012-ben

Támogatás mértéke: 40-230 euró/ha

Területalapú kompenzáció, az erdők kor- és fafajcsoportos, valamint természetességi állapot szerinti besorolása alapján

Támogatás és kompenzáció

Kizárólag a magán tulajdonú erdőkre adható.

Az erdőgazdálkodók részére jövedelem kiesést okozó, kompenzálendő kötelező előírások:

- távlati célállomány megváltoztatása,
- erdőszegély kímélete,
- vágásérettségi kor emelése,
- fahasználatok időbeli, térbeli korlátozása,
- holtfa hagyásfák, hagyásfa, egyedi jellegzetességgel bíró (böhöncös, odvas, fészektartó, stb.) fák csoportok visszahagyása és fenntartása.

Támogatás és kompenzáció

Erdő-környezetvédelmi kifizetések (EKV)

124/2009. (IX. 24.) FVM rendelet – 22 millió euró – 7-10 éves
önkéntes vállalások

- agresszíven terjedő, idegenhonos fa- és cserje fajok visszaszorítása célprogram,
- szálaló erdőgazdálkodás célprogram,
- őshonos erdőállományok tarvágásos felújításának visszaszorítása célprogram;
- mikroélőhelyek kialakítása, fenntartása célprogram,
- véghasználat során facsoportok visszahagyása célprogram,
- véghasználat elhalasztása talaj és élőhely védelem céljából célprogram,
- erdei tisztások kialakítása és fenntartása célprogram

Támogatás és kompenzáció

A VP keretében a Natura 2000 kompenzációs program lényegileg nem változott.

Az EKV célprogramok egyszerűbbé váltak, a klímaváltozáshoz való alkalmazkodás hangsúlyosabb cél lett.

A Natura 2000 célok az EKV pontozási szempontrendszerében továbbra is jelen vannak.

Kérdés: Mi az elsődleges cél?

A meglévő erdők védelme, fejlesztése, vagy az új erdők, fával borított területek növelése?

**Köszönöm megtisztelő
figyelmüket!**

